

Tegn og gerninger

1. Ordet tegn

Ordet *tegn* bruges i flere forskellige betydninger på dansk, men det er både sådan at semiotikken, tegnlæren, som sin genstand medtager fænomener som ikke kan kaldes tegn på dansk, og sådan at ting der kaldes tegn på dansk, næppe medtages i tegnlæren. Her kommer fem sætninger med ordet *tegn*.

- a) *Startskuddet er tegn til at løberne skal begynde at løbe* (*tegn til* = 'signal')
- b) *ag er tegn for sølv i det kemiske system* (*tegn for* = 'notation')
- c) *Hun gjorde tegn til ham om at han skulle gå* (*tegn om* = 'budskab')
- d) *Feber er tegn på at man er syg* (*tegn på* = 'symptom', dvs. bivirkning af)
- e) *Mørke skyer er tegn på regn* (*tegn på* = 'varsel', dvs. mulig årsag til forudseelig virkning)

I de tre første eksempler bruges *tegn til* (og *fra*), *tegn for* og *tegn om* om forskellige former for repræsentationer, nemlig i a) om en intentional handling (Searle 1999, 85ff) udført for at den skal fungere som signal, i b) om nogle bogstaver der med hensigt er udformet som notation for noget, og i c) om en adfærd der fungerer som et budskab. I de to sidste eksempler med *tegn på* er der ikke tale om en repræsentation, men om et naturligt årsagsforhold, som ikke er intentionalt, fordi de ikke er udformet til at angive noget: feberen er symptom på sygdom, og mørke skyer er årsager til sandsynlige og forudseelige virkninger, men hverken feberen eller skyen er udformet til at repræsentere dette eller noget andet. Tegnlæren bør efter min mening kun handle om *tegn til*, *for* og *om*, dvs. om INTENTIONALE REPRÆSENTATIONER, ikke om *tegn på*, dvs. ikke-intentionale årsagsforhold.

Den amerikanske filosof Charles Sanders Peirce, som ofte betragtes som grundlæggeren af semiotikken, inddeler tegnene i ikoniske, indeksikalske og symbolske tegn (Peirce 1994, 100ff., Peirce 1958, 391) men denne inddeling er ikke forenelig med den afgrænsning som foreslås her. *Ikoniske tegn*, som hos Peirce er defineret ved deres lighed mellem repræsentationsbæreren og repræsentationsindholdet, svarer til analoge billeder, der er bestemt af mere eller mindre på forskellige dimensioner. På dansk bruger man imidlertid normalt ikke ordet *tegn* om analoge repræsentationer; om billedet på en tændstiksæske kan man næppe sige at det er *tegn for* Tordenskjold. Ikke desto mindre er det rimeligt at behandle analoge billeder i semiotikken.

Indeksikalske tegn, som hos Peirce defineres ved årsagsrelation mellem repræsentationsbæreren og repræsentationsindholdet, er ikke uden videre at betragte som tegn her. Kun de indekser som er udformet til at indikere (som har fået tillagt intentionalitet), er

tegn. En vejrhane der viser hvad vej vinden blæser, er et tegn, for den er udformet til at vise vindretningen; en røgsøjle fra en skorsten der også viser hvad vej vinden blæser, er ikke noget tegn, for skorstenen og røgen er ikke udformet til det. Peirce's *symbolske tegn* er endelig det som her kaldes 'digitale sprogtekster'.

Peirce's skel mellem *repræsentamen*, *interpretant* og *genstand*, svarer i store træk til det skel der kan laves mellem henholdsvis repræsentationsbæreren, repræsentationssindholdet og den udløsende faktor.

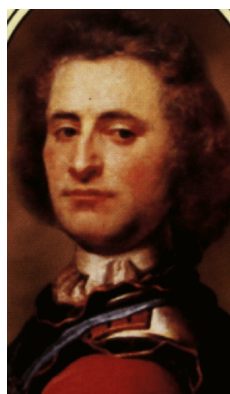
I semiotikken bør man således ikke behandle det som kaldes *tegn på* (Peirce's indeksikalske tegn), men både det der omtales som *tegn til*, *tegn for* og *tegn om*, nemlig intentionale repræsentationer, både digitale repræsentationer, herunder mundtlige og skriftlige sproglige tekster, og analoge repræsentationer, billeder (selv om disse normalt ikke på dansk omtales som *tegn*).

2. Repræsentation

På grund af denne sprogforbistring, vil jeg i det følgende ikke tage begrebet 'tegn' som semiotikkens genstand (Chandler 2002, 2 ff.), men begrebet 'repræsentation', og et tegn kan så for øvrigt i semiotikken defineres som en simpel ydre digital repræsentation (Dretske 1995, 1 ff).

En REPRÆSENTATION defineres som noget der over tid for nogen angiver (afbilder, betyder, forestiller, fremstiller, indikerer, markerer, signalerer, står for, viser) noget som det er udformet til at angive.

Et speedometer i en bil er et instrument til repræsentation af 'bilens hastighed'. Speedometerets viser er forbundet til hjulakslerne, og instrumentet er på den måde udformet til at vise hvor hurtigt bilen kører.

Portræt af Tordenskjold malet 1719 af Balthasar Denner. Det hænger nu på Frederiksborgmuseet. Maleriet er fra 1882 og er

reproduceret på tændstiksæskerne fra H.E. Gosh & Co, som også ydede økonomisk støtte da museet skulle købe billedet på auktion i 1923.

Et billede af Tordenskjold (fx det på en tændstiksæske) er en repræsentation af 'Tordenskjold'. Stregerne og farverne er af maleren udformet til at vise hvorledes Tordenskjold så ud.

Skiltet

Hjemmelavet vejskilt. Eget foto.

er en repræsentation af en advarsel om 'at man som trafikant (bilist) skal passe på fordi der kan være børn på dette sted af vejen'. Skiltet er udformet sprogligt af forældrene så det angiver en advarsel til trafikanterne, og sproget er også i sig selv gennem sin udvikling formet således at det kan tjene til at angive bestemte ting for dem der har lært samme sprog.

Den handling at den venlige dame på spørgsmålet fra den lille pige svarer: *Klokken er kvart i to*, er en repræsentation af en oplysning om hvad klokken er. Replikken er udformet af damen, og sproget er gennem generationer formet således at handlingen tæller som en oplysning.

En kat erfarer ved at se det, at der løber en mus over gulvet (og fanger den). Katten har en repræsentation af at der er en mus, og af hvor den er på vej hen. Gennem evolutionen er kattens øjne og hjerne udformet således at det skaber en repræsentation i kattens bevidsthed om det den ser, og hjernen er i kattens barndom blevet opøvet og trænet således at den genkender det den ser, som en mus.

Maleri malet af Erik Henningsen 1900, her brugt som plakat for Tuborg efter en konkurrence hvor den blev nummer to.

En tyk tørstig mands stærke ønske om en kold øl er en repræsentation i hans hoved af 'en kold øl'. (Her er der ikke tale om billedet, men om hvad der sker inde i hovedet på den mand som billedet er et billede af.) Manden og hans hjerne er igennem evolutionen udformet således at manden på grundlag af erfaring og indlæring, når han er rigtig tørstig, kan danne forestillingen af en kold øl.

Alle repræsentationer, både ønsket om den kolde øl og billedet af Tordenskjold, forudsætter en oplever, nemlig en som har en oplevelse af et repræsentationsindhold.

3. Indre og ydre repræsentationer

Repræsentationer er som noget der for nogen angiver noget (som de er udformet til at angive), defineret ved at de er **om** noget, og ved at de har rigtighedsbetingelser (conditions of satisfaction), dvs. kan være rigtige eller forkerte om det de repræsenterer: Rigtighedsbetingelsen for replikken: *Klokken er kvart i to* er at klokken er 13:45, rigtighedsbetingelsen for billedet af Tordenskjold er at Tordenskjold faktisk så nogenlunde sådan ud. Rigtighedsbetingelsen for den indre repræsentation at katten ser at der løber en mus over gulvet, er at der løber en mus over gulvet. Og rigtigheden af den tørstige mands ønske om en kold øl er vel at der faktisk findes dejligt kolde øller der kan slukke tørsten. Det er ikke helt indlysende hvad der gør en ønskeforestilling rigtig; det kan jo ikke være om ønsket opfyldes, men måske om det forestillede kan opfylde ønsket. Endnu sværere er det at bestemme hvad der gør en natdrøm, som jo unægteligt er en repræsentation, rigtig

eller forkert (Searle springer let og elegant over problemet ved at definere bevidsthed som noget man har når man er vågen, Searle 1999, 41). Løsningen er måske at sige at natdrømme er repræsentationer som aldrig er rigtige.

Med begrebet 'repræsentation' får man sat flere forskellige fænomener som normalt ikke sættes i samme kategori, under én hat, nemlig ydre fænomener med tillagt intentionaltitet: billeder (fx af Tordenskjold) og apparater (speedometeret), sproglige ytringer med afledt intentionaltitet (det skrevne skilt og damens mundtlige replik), og intentionale bevidsthedsfænomener (kattens opfattelse af musen og mandens drøm om en kold øl). Denne fælles kategorisering af det intentionale kan forsvares ved definitionens formulering om at 'repræsentationer angiver noget **som de er udformet til at angive**'; alle tre typer af repræsentationer er udformet, men de er udformet på hver sin måde (Dretske 1995, 1ff.).

Inden for kategorien 'repræsentationer' kan man skelne mellem indre repræsentationer og ydre repræsentationer. INDRE REPRÆSENTATIONER er de naturlige repræsentationer som levende organismers sanseapparater og hjerner tillader dem at have, og som er grundlaget for bevidsthed, og som er det der kaldes intentionaltitet, fx kattens opfattelse af musen og mandens forestilling om den kold øl.

De indre repræsentationer er fænomenologiske og utilgængelige for observatører, og deres kvalitet er selvfølgelig både afhængig af organismens sanseapparat og hjerne og af det der udløser repræsentationen, nemlig musen og tørsten. Hundes synsoplevelser er fx afhængig af at de kun har sort-hvid syn, og frøers af at de kun kan se vage omrids af det der er foran deres øjne. Alle organismers sansninger er også afhængige af hvordan de i den første tid efter at de er født, er trænet og opøvet i at bruge sanserne. Stimulering giver skarpe sanser, understimulering giver sløve sanser. Indre repræsentationer omtales for øvrigt som regel ikke som *tegn*.

Men indre repræsentation er også det at bilisten ved at se skiltet bliver opmærksom på advarslen, og det at hun ved at se på speedometeret bliver opmærksom på bilens fart, og det at det er forældrenes hensigt om at advare bilisterne; det er malerens opfattelse af ligheden mellem Tordenskjolds udseende og billedets. Når vi ser et billede af Tordenskjold er der faktisk tre repræsentationer på spil, dels den ydre repræsentation, billedet af Tordenskjold, dels de mindst to indre repræsentationer der findes inde i beskuerens hoved og inde i malerens hoved.

YDRE REPRÆSENTATIONER (hvoraft altså nogle kaldes *tegn*) er kunstigt udformet (dvs. lavet, produceret, fabrikeret) af mennesker med det formål at andre mennesker skal opleve bestemte indre repræsentationer (ingen andre organismer end mennesker vides at bruge ydre repræsentationer). De ydre repræsentationers intentionaltitet er altså sekundær, tillagt af producenten og afledt af opleveren.

Ydre repræsentationer er speedometerets indikation af farten, billedet af Tordenskjold, skiltet med *PAS PÅ - BØRN* og replikken: *Klokken er kvart i to*. Opfattelsen af meningen med ydre repræsentationer er ikke blot - som de indre repræsentationer - afhængig af den oplevendes sanseapparat og øvelsen i at bruge det, men også af om de har lært at genkende ydre repræsentationer som noget der repræsenterer noget andet end dem selv.

4. Analoge og digitale repræsentationer

På en anden led kan man skelne mellem analoge og digitale repræsentationer (Watzlawick et al. 1968, Wilden 1972, ch. VII). Forskellen er den at ANALOGEREPRÆSENTATIONER som en helhed angiver at der i en sag er mere eller mindre af en eller flere egenskaber på en eller flere dimensioner, mens DIGITALE REPRÆSENTATIONER er sammensat af mindre, diskrete enheder, som hver især angiver at noget er enten det ene eller det andet af et begrænset udvalg af muligheder, et inventar (alfabet eller ordbog). De diskrete enheder kan så kombineres efter syntaktiske regler til enheder på et andet og højere niveau af mening.

Viseren på et analogt ur har altid bevæget sig mere eller mindre på sin vej rundt på urskiven, og det angiver om der er gået mere eller mindre tid. Et digitalur angiver om klokken er 13:45 eller ej. Inventaret af mulige elementer er her 2 x 12 forskellige navngivne timer og 60 forskellige minutter.

Skellet (inden for de ydre repræsentationer, tegnene) mellem analoge repræsentationer og digitale repræsentationer, omtales normalt også som skellet mellem billeder og sproglige tekster. BILLEDER er analoge og usammensatte repræsentationer (dvs. uden komponenter der er udvalgt blandt elementerne i et inventar) der giver opleveren en indre repræsentation der ligner det de forestiller. Billedet af Tordenskjold giver beskuerne indre repræsentationer der ligner dem de ville få hvis de så Tordenskjold selv. Billeder har for opleveren LIGHED med det de repræsenterer, fordi de ved selv at have mere eller mindre af bestemte egenskaber angiver om det de repræsenterer, har mere eller mindre af bestemte (eventuelt andre) egenskaber. På et analogt ur kan man se hvor langt tiden er gået, ved at se hvor langt viseren er gået.

På et digitalur kan man på **13:45** ikke se at det er før eller senere end **9:05** hvis man ikke kender tallene. Koden angiver at noget, fx **13:45** tæller som tidspunktet 'kvart i to'. De skrevne tal er digitale fordi de indeholder adskilte elementer som hver i sær tæller som noget andet end de er, og derefter kombineres efter syntaktiske regler.

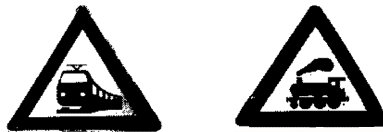
SprogTEKSTER, fx skiltet om børnene, er digitale angivelser med dobbelt artikulation, dvs. en kombination i tid af elementer (bogstaver) udvalgt blandt et begrænset inventar af muligheder (alfabetet), som i klumper (ord og morfemer) der indgår i et andet inventar,

ordforrådet, kan kombineres til sætninger, der tæller som tanker om noget andet end bogstaverne, i skiltet som en advarsel til bilisterne. Sammenklumpningen af bogstaver (eller fonemer) til ord sker efter ARBITRÆRE KONVENTIONELLE REGLER, mens kombinationen af ord til sætninger sker efter KOMPOSITIONALITETSPRINCIPPET, hvorefter meningen med helheden er bestemt af meningen med delene og måden de er kombineret på.

5. Blandingsrepræsentationer

Der er mange repræsentationer der er hybride, dvs. blandinger af analoge og digitale repræsentationer. BLANDINGSREPRÆSENTATIONER er digitaliserede analoge repræsentationer og analogiserede digitale repræsentationer. Ved digitalisering indsættes der i den ellers kontinuerlige og uopdelte analoge helhed skel der danner diskrete enheder udvalgt fra et begrænset inventar med selvstændig betydning. Ved analogisering ophobes diskrete elementer i så store mængder at flere eller færre af dem føjer en naturlig tillægsmening (nemlig stil) til elementernes konventionelle sociale mening.

Et vejskilt er således en repræsentation som består af både noget analogt og noget digitalt. Se disse vejskilte:

Advarselsskiltet om ubevogtet jernbaneoverskøring som de ser ud syd og nord for den tysk-danske grænse

De er begge advarselsskilte (det angives af den røde trekantede ramme med spidsen opad) om at der kommer en ubevogtet jernbaneoverskøring forude på vejen (det angiver billedet af toget). Trekanten er en digital repræsentation med det konventionelle indhold 'advarsel', og indgår som sådan i et system med et inventar der også omfatter røde runde skilte, der angiver 'forbud', runde blå skilte, der angiver 'påbud', og firkantede blå skilte, der angiver 'oplysning' og 'service'. Hvad der advares om, er signaleret analogt således at det første (tyske) skilt viser et moderne elektrisk tog, mens det andet, danske, viser et gammelt damp tog. De betyder dog det samme, og man vil sige at der her er tale om en forskel i STIL. Begge billeder er nemlig som analoge billeder blevet digitaliseret (ved at indgå som mulighed i et begrænset inventar), således at helheden er overvejende digital, men stadig kan forstås på tværs af de stilforskelle eller "dialekter" der måtte være.

Al tale er blandingsrepræsentationer. Tale består først og fremmest af fonemer, dvs.

er digitale lyde (som i kombination udgør morfemer, som så kombineres til udsagn, som kombineres til tekster), men også af de analoge elementer stemmekvalitet, stemmestyrke, tale tempo og pausering, artikulationsomhu, distinkthed, dialektfarve, ledsagende mimik, gestus og øvrige kropssprog med lugt og berøring, dimensioner hvorpå variationen er analog; der kan være mere eller mindre af det.

Skriftlige tekster er også blandingsrepræsentationer, men mindre analoge end tale fordi kommunikationsskanalen er reduceret til én, nemlig den visuelle, og situationens grænser går ved papirets kant. Ikke desto mindre er der også i skrift vigtige analoge træk; vigtigst er nok de stilistiske træk, som ikke er enten eller, men hvor det i mange tilfælde er flere eller færre der spiller en rolle. Fx er antallet af ord per punktum ikke noget der egentlig betyder noget, men på denne dimension giver flere eller færre alligevel en tydelig merbetydning. Sammenlign følgende originale eksempel med hvordan man kunne have skrevet:

Det er Byrådsforeningens opfattelse, at det af Bystyrelsen udarbejdede udkast til klagevejledning ikke giver borgeme tilstrækkelig mulighed for at vurdere, hvilke forhold der kan klages over, og til hvilken myndighed klagen skal indbringes for.

Byrådsforeningen mener ikke, at Bystyrelsens udkast er godt nok. Det fortæller ikke borgeren, hvad der kan klages over, og hvem man skal klage til.

Eksemplet er hentet fra Bent Møller 1981: - og uden omsvøb tak! s. 15 Statens Informationstjeneste.

Stil er således i sprogtekster en analogisering af en digital repræsentation, mens stil i et billede er en digitalisering af en analog repræsentation.

6. Et kontinuum af blandingsrepræsentationer

Man må skelne mellem blandingsrepræsentationer hvor der i en og samme repræsentationsenhed er både analoge og digitale træk, og så komplekse kommunikative henvendelser der består af kombination af digitale tekster og analoge billeder. Det kan være en roman med illustrationer, en tegneserie, et ugeblad eller en reklame med tekst og billeder (fx Tuborgreklamen med billedet af den tørstige mand og ordet *Tuborg*), et foredrag med power point. I disse tilfælde er det den kommunikative henvendelse der er kompleks, mens de i den kommunikative henvendelse indgående repræsentationer kan

være enten analoge billeder, digitale tekster eller blandinger: hybride repræsentationer.

Hybride repræsentationer kan være digitaliserede billedrepræsentationer, fx stregtegninger (hvor flader angives ved afgrænsende linjer og ikke af skift i farver), piktogrammer, fx færdselsskilte eller billeder af mænd og kvinder som angiver herre- og dametoiletter (her er der et inventar med kun to elementer), eller et speedometer eller et analogur hvor stregerne og tallene indebærer et inventar og en syntaks (60 minutter på en time).

Eller hybride repræsentationer kan være analogiserede sprogrepræsentationer, dvs. tekster hvor der ud over de syntaktiske regler for kombination af morfemer til sætninger sker en ekstra strukturering ved rim, rytme, metafor, metonymi, bogstavsgrafik, stilistisk farve. Repræsentationshelheden får betydning af andet og mere end de sociale og konventionelle regler for sproget ellers bringer i stand.

Man kan således prøve at opstille en skala af repræsentationer med de rent analoge i den ene ende og de rent digitale i den anden ende og blandingsrepræsentationerne fordelt ind imellem.

ANALOGE BILLEDER

(dvs. en helhed uden diskrete dele med tælle-som-regler,
mulighed for uendelig indzoomning, ingen syntaks, intet inventar)

farvefotografier, malerier

sort-hvide billeder, træsnit

silhuetter stregtegning

skalamodeller, kort

helleristninger

graffititegninger

piktogrammer

færdeslsskilte

hieroglyffer, logoer

graffitibogstaver

romertal

digte med rim og rytme

layoutede tekster med stilfigurer (metafor og metonymi)

prosatekst

arabertal

DIGITALE SPROGTEKSTER

(dvs. diskrete dele med tælle-som-regler,
ingen indzoomningsmulighed, syntaks, stort inventar)

7. Repræsentationsbærer og repræsentationsindhold

En repræsentation består af både en repræsentationsbærer med fysisk form, og af et repræsentationsindhold, som er en fænomenologisk tanke i tid for en bevidsthed i en organisme.

REPRÆSENTATIONSBÆREREN er en fysisk enhed (en genstand eller en organisme) hvori de processer foregår, som strukturerer, forårsager og angiver det repræsentationsindhold som den er udformet til fremkalde; ved en vejrhane er det hele figuren på taget af huset med en lodret stang som kan dreje rundt, der er repræsentationsbæreren der så angiver retningen; ved speedometeret er det viser, skive og forbindelsen til hjulakslen der bærer indikationen; ved billedet af Tordenskjold er det maleren der med lærredet og malingen angiver hvordan han så ud, ved vejskiltet er det forældrene der laver de sorte streger og sætter skiltet på vejen; ved kattens opdagelse af musen er det kattens krop med

sanseapparat og hjerne, og på samme måde hele mandens krop der er bæreren af repræsentationen af den kolde Tuborg. (Ved indre repræsentationer, fænomenologiske tanker, er der selvfølgelig også nogle fysiske processer i det enkelte menneskes hjerne der svarer til viserenes indikation på speedometeret; vi ved bare ikke hvori de består.)

Ved indre repræsentationer er repræsentationsbæreren identisk med den organisme der oplever repræsentationsindholdet, og denne repræsentationsbærer er således ikke lavet (skabt) af nogen, men udformet gennem evolutionen. Man kan dog stadig sige at disse repræsentationsbærere er udformet til at kunne repræsentere indholdet. Katte og mænd har øjne og hjerner for at de kan se mus og drømme om kolde øller.

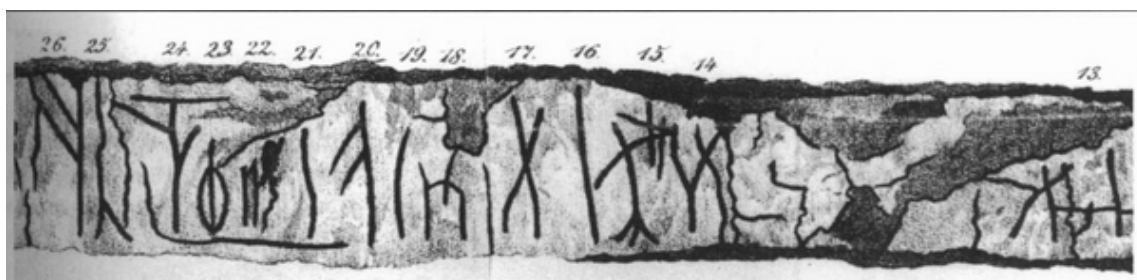
REPRÆSENTATIONSINDHOLDET (intentionaliteten) er den fænomenologiske tanke som fremkaldes af repræsentationsbæreren; indholdet er defineret ved 'om'-hed og ved rigtighedskriterier, dvs. muligheden for at være misvisende; det er angivelsen for en bevidsthed af en egenskab ved det der repræsenteres, der kan være misvisende.

Ved indre repræsentationer er indholdet det som organismen oplever; det er en fysisk realitet i form af processer i hjernen på opleveren, men ikke noget som observatører kan kende kvaliteten af; vi ved ikke præcis hvordan en kat oplever en mus der løber hen over gulvet, eller hvordan en frø ser en hund.

Ved ydre repræsentationer er indholdet det som repræsentationsbæreren viser. Man kan på speedometerviseren se hvor hurtigt bilen kører. Man kan se på billedet hvordan Tordenskjold ser ud. Skiltet angiver at man på det sted hvor det står, skal passe på fordi der leger børn. Damens sætning angiver hvad klokken er på det tidspunkt hun siger den. Alt dette indhold af ydre repræsentationer er dog ikke indhold eller mening hvis det ikke aktualiseres af en bevidsthed, dvs. tillægges indhold af den der skaber repræsentationen, eller tolkes som havende indhold af den der sanser repræsentationsbæreren.

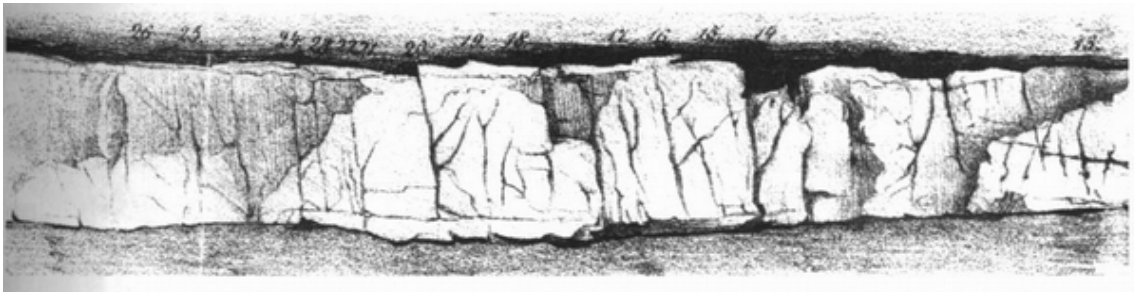
8. Indhold skal aktualiseres

Saxo skriver at kong Harald inden Bråvallaslaget 'lod indhugge tegn bestemt til læsning'. I 1833 fandt man i Runamo i Blekinge i en blød diabasklippe nogle runer som imidlertid ikke lod sig tolke umiddelbart.

Runologen Finn Magnussen hævdede dog - på baggrund af en tegning af C.F. Christensen - i en 740 sideres afhandling at hvis man læste tegnene bagfra, stod der: *Hildeckind indtog riget/ Gard huggede/ Ole ed gav/ Odin vie runerne/ Ring få fald på muld/ Alfer, elskovsguder/ Ole hade/ Odin og Frej/ og asers slægt/ ødelægge, ødelægge/ vore fjender! Unde Harald/ en stor sejr.*

I 1844 påviste J.J. Worsaae dog - på baggrund af en tegning af C.O. Zeuthen - at der blot var tale om fordybninger i klippen forårsaget af rindende vand. Og dermed forsvandt Bråvallaslaget, Hildeckind, Ole og Odin som dug for oplysningens sol (Markvad 2003: 33ff).

Det samme stykke af Runamoklippen tegnet 1844 af C.O. Zeuthen

En ydre repræsentation involverer således altid både en repræsentationsbærer og to bevidstheder: en som har produceret repræsentationsbæreren, og en som tolker at repræsentationsbæreren står for et indhold. En ydre genstand eller begivenhed kan for en bevidsthed kun fungere som en repræsentation på baggrund af en kommunikationssituation med både en afsender og en modtager. En ydre repræsentation forudsætter således ikke blot bevidsthed om noget, men en kommunikationssituation med to bevidstheders fokusering på det samme. Derfor er en snegl på vej'n ikke tegn (i tegnteoretisk forstand) på regn i Spanien.

De der sanser en potentiel ydre repræsentationsbærer, må altså først kategorisere genstanden eller begivenheden som en repræsentationsbærer, før de kan tolke hvilket repræsentationsindhold repræsentationsbæreren har.

Den ydre repræsentations indhold er ikke en egenskab ved repræsentationsbæreren. Den ydre repræsentations indhold må nødvendigvis være blevet tillagt til repræsentationsbæreren af producenten for at repræsentationsmodtageren igen skal kunne aflede indholdet af repræsentationsbæreren. Er der ikke ved produktionen af repræsentationsbæreren tillagt den denne intentionaltet, er der intet repræsentationsindhold.

9. Typer af repræsentationer

Som gennemgået i det foregående kan man inddele repræsentationer i ydre og indre repræsentationer og i analoge og digitale. Ydre repræsentationer kan så underinddeles i udførte GERNINGER i tid (mime, tale, teater), genstande, der kan være SPOR af gerninger (billeder, skrift, tegneserier og ugeblade), eller INSTRUMENTER og apparater der kører i tid (en vejrhane, et speedometer, et digitalur, en computer og en film). Både ydre indre repræsentationer inddeles på den anden led i ANALOGE repræsentationer (mime, billeder, instrumenter), DIGITALE repræsentationer, (tale, skrift og digitalur), HYBRIDE repræsentationer der er blandinger af analoge og digitale repræsentationer (piktogrammer, et analogur med minut- og timestreger), og KOMPLEKSE repræsentationer, der er en kombination af analoge og digitale repræsentationer med den ene som baggrund for den anden (trafikskilte, teater, tegneserier og ugeblade, og film). Indre repræsentationer inddeles i de analoge SANSEINDTRYK, hybride NATURLIGE BEGREBER og digitale KONVENTIONELLE BEGREBER (konceptuelle tanker).

Ordet *tegn* bruges normalt - og også her - om simple ydre digitale repræsentationer, men ikke om indre repræsentationer, ikke om komplekse repræsentationer og ikke om analoge repræsentationer; billedet af Tordenskjold vil man normalt ikke kalde et tegn. Billeder der betegner bestemte ting, fx billedet af en mand uden på en toiletdør, kaldes dog tegn, men de er da også digitaliseret, dvs. udvalgt blandt mulighederne i et inventar, i dette tilfælde to.

Typer af repræsentationer:

Repræsentationstyper	Indre repræsentationer		Ydre repræsentationer	
	angivelse af noget aktuelt		uaktuel angivelse	
	bevidsthed	gerning	apparater og instrumenter	spor af handling
Analog	sanseindtryk: <i>katten ser musen og gulvet; manden har det varmt</i>	“kropssprog” musik, <i>smil</i> , <i>melodi</i>	analogur, speedometer (uden inddelende streger)	billeder: malerier, fotos: <i>billedet af Tordenskjold</i>
Hybrid	naturlige begreber: <i>katten ser musen løbe hen over gulvet; tørst efter en øl</i>	parasprog: gestus, mimik, stil	analogur med streger og tal	varietet er: dialekt, stil, formalitet, abstraktion, specificitet, metafor
Digital	konventionelle begreber, propositionelle tanker: <i>tanken om 'at klokken er kvart i to', ønsket om 'en kold Tuborg'.</i>	tale: <i>Klokken er kvart i to!</i>	digitalur: 13:45	skrift <i>PAS PÅ BØRN</i>
Kompleks	episoder: <i>erindringer, drømme</i>	teater, en sang	fjernsynsreportager	tekst med billeder, ugeblade film, computerprogrammer

Det som normalt i semiologien kaldes *tegn*, er dobbelt indrammet, nemlig de ydre repræsentationer.

Litteratur

- Chandler, Daniel 2002: *Semiotics. The Basics*, London: Routledge.
- Dretske, Fred 1995: *Naturalizing the Mind*, Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Markvad, Jørgen 2003: *Runer og runesten*, Gedved: Yduns æbler.
- Bent Møller 1981: *- og uden omsvøb tak!* Statens Informationstjeneste.
- Peirce, Ch.S. 1958: *Selected Writings*, ed. by Philip P. Wieder, New York: Dover Publications.
- Peirce, Ch.S. 1994: *Semiotik og pragmatisme*, på dansk ved Lars Andersen, udg. af Anne Marie Dinesen og Frederik Stjernfelt, København: Samlerens Bogklub
- Searle, John 1999: *Mind, Language and Society. Doing Philosophy in the Real World*, London: Weidenfeld & Nicolson.
- Watzlawick, Paul, Janet Helmick Beavin and Don D. Jackson 1968: *Pragmatics of Human Communication. A Study of Interactional Patterns, Pathologies and Paradoxes*, London: Faber and Faber.
- Wilden, Anthony 1972: *System and Structure. Essays in Communication and Exchange*, London: Tavistock Publications.